

Sygn. akt V ACa 608/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 listopada 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku – Wydział V Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jacek Grela (spr.)
Sędziowie:	SA Irma Kul SO del. Anna Daniszewska
Protokolant:	sekretarz sądowy Małgorzata Naróg

po rozpoznaniu w dniu 20 listopada 2015 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy z powództwa A. K. (1)

przeciwko Skarbowi Państwa - (...) w B.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w B.

z dnia 24 kwietnia 2015 r. sygn. akt I C 302/15

I. oddala apelację;

II. zasądza od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego;

III. przyznaje od Skarbu Państwa- Sądu Okręgowego w B. na rzecz adwokata G. W. kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych, powiększoną o należną stawkę podatku od towarów i usług oraz kwotę 316,02 zł (trzysta szesnaście złotych 02/100) tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

Na oryginale właściwe podpisy.

Sygn. akt V ACa 608/15

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym w dniu 2 października 2012 roku powód A. K. (1) domagał się zasądzenia na jego rzecz od Skarbu Państwa - (...) w B., kwoty 500 000 złotych wraz z ustawowymi odsetkami oraz renty w wysokości 500 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia orzeczenia do dnia zapłaty oraz zasądzenia kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwu wskazał, iż (...). Powód stwierdził, iż podczas tych czynności przeprowadzonych w pozwanej jednostce Skarbu Państwa (...), został (...) (...). Powód stwierdził, iż (...) w B. (...). Powód podnosił, iż przed pobytem w (...) w B. miał (...)

W odpowiedzi na pozew, pozwany wniósł o odrzucenie pozwu w trybie art. 199 § 1 pkt 3 k.p.c. oraz z ostrożności procesowej na wypadek nieuwzględnienia wniosku i argumentacji dotyczącej odrzucenia pozwu wniósł o oddalenie powództwa.

Uzasadniając swoje stanowisko podniósł, iż wskazanie jako pozwanego części jednostki penitencjarnej jest przesłanką wystarczającą do odrzucenia pozwu w trybie 199 § 1 pkt 3 k. p. c. Odnosząc się natomiast do roszczenia powoda, pozwany Skarb Państwa argumentował, iż do powoda należy udowodnienie istnienia działania lub zaniechania sprawcy krzywdy niemajątkowej. W ocenie pozwanego, brak jest w niniejszej sprawie bezprawności zachowania funkcjonariuszy państwowych a nadto zachowanie to nie naruszyło żadnego dobra osobistego kogokolwiek. Odnośnie wypłaty zadośćuczynienia. pozwany stwierdził, iż powód nie tylko nie wykazał ale nawet nie uprawdopodobnił domniemanej szkody, jej wysokości, ani tym bardziej nie wykazał normalnego związku przyczynowego. Pozwany wskazał także, iż zgodnie z przepisami kodeksu cywilnego, przesłankami odpowiedzialności odszkodowawczej są: szkoda, wina po stronie odpowiedzialnej oraz związek przyczynowy pomiędzy zawinionym działaniem podmiotu zobowiązanego do naprawienia szkody, a powstałą szkodą. W ocenie pozwanego, powód w żaden skuteczny sposób nie tylko nie wykazał, ale nawet nie uprawdopodobnił domniemanej szkody, jej wysokości, ani tym bardziej nie wykazał normalnego związku przyczynowego pomiędzy (...)a działalnością pozwanego.

Pozwany odnosząc się do kwestii samej możliwości (...)

(...)

W ocenie pozwanego kwota roszczenia powoda w wysokości 500 000 złotych jest rażąco niewspółmierna do okoliczności zdarzenia.

Wyrokiem z dnia 24 kwietnia 2015 r. Sąd Okręgowy w B.:

1. oddalił powództwo;
2. zasądził od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w B. na rzecz adwokata G. W. kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych, powiększoną o należną stawkę 23% podatku VAT, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu;
3. zasądził od powoda na rzecz Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa, sprawującej zastępstwo procesowe pozwanego Skarbu Państwa, kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;
4. kosztami sądowymi, od uiszczenia których powód był zwolniony, obciążył Skarb Państwa.

Podjęte rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy uzasadnił w następujący sposób:

(...)

(...)

(...)

(...)

Sąd a quo w całości dał wiarę w/w opinii biegłego, bowiem jest ona spójna, logiczna, kompletna, wyczerpująca, sporządzona w sposób rzetelny i profesjonalny. Powód w toku sprawy nie wykazał związku przyczynowego pomiędzy

(...)w (...) w B. a jego (...)Dodatkowo według ogólnodostępnych źródeł naukowych (...) Z matematycznego wyliczenia wynika, iż okres w (...)w świetle obecnej wiedzy medycznej, nie może być prawdziwy, gdyż wynosiłby zaledwie 2 dni.

Biegły(...). A. K. (2) jednoznacznie i stanowczo zaopiniował, że (...)powoda w żaden sposób nie mogło dojść w pozwanym (...)

Mając powyższe na uwadze Sąd pierwszej instancji oddalił powództwo. O kosztach orzeczone na mocy art. 98 k.p.c.

Powyższe orzeczenie w całości zaskarżył apelacją powód i zarzucając:

1. sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego wskutek naruszenia przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, a mianowicie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie oceny dowodów w sposób niewszerechny z pominięciem dowodów wnioskowanych przez powoda;

2. niewyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy wskutek naruszenia przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, a mianowicie art 328 § 2 k.p.c. poprzez niewskazanie w uzasadnieniu orzeczenia podstawy faktycznej rozstrzygnięcia w zakresie dowodów przedstawionych przez powoda;

3. oddalenie powództwa w sytuacji gdy pozwany nie wykazał, iż istniało wysokie prawdopodobieństwo innego powstania szkody, tj. (...) w B.;

wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 500 tys. zł tytułem odszkodowania wraz z odsetkami w wysokości ustawowej oraz renty w wysokości 500 zł miesięcznie wraz z odsetkami w wysokości ustawowej począwszy od daty wyroku.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja powoda okazała się nieuzasadniona.

Sąd Apelacyjny podziela i przyjmuje za swoje wszystkie istotne dla rozstrzygnięcia ustalenia Sądu pierwszej instancji oraz dokonaną ocenę prawną, o ile poniżej nie uznał odmiennie.

1. Na wstępie przypomnieć należy ugruntowaną w judykaturze regułę, a mianowicie, że w wypadku wyroku oddalającego apelację, wydanego na podstawie materiału zgromadzonego w postępowaniu w pierwszej instancji, sąd odwoławczy nie musi powtarzać dokonanych prawidłowo ustaleń; wystarczy stwierdzenie, że ustalenia sądu pierwszej instancji podziela i przyjmuje za własne. Konieczne jest jednak ustosunkowanie się do wszystkich zarzutów apelacji (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23.02.2006 r., II CSK 126/05, niepublikowany).

Przywołać także należy zasadę, według której Sąd drugiej instancji rozpoznający sprawę na skutek apelacji nie jest związany przedstawionymi w niej zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa materialnego, wiążą go natomiast zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31.01.2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2008, nr 6, poz. 55).

W przedmiotowej sprawie nie występują okoliczności, które mogłyby świadczyć o nieważności postępowania.

2. Należy podkreślić, że w zakresie budowania stanu faktycznego w danej sprawie funkcjonuje swoista kolejność podejmowanych czynności procesowych. W pierwszym rzędzie powinien być prawidłowo zebrany materiał dowodowy. Chodzi w tym względzie o inicjatywę dowodową stron procesu oraz o decyzje Sądu w zakresie uwzględnienia określonych wniosków dowodowych bądź ich oddalenia. Następnie, gdy zostanie właściwie zebrany materiał dowodowy, Sąd dokonuje jego oceny zgodnie z zasadą swobodnej oceny dowodów (art. 233 k.p.c.). Dopiero

prawkłowo zebrane dowody i odpowiednio ocenione mogą stanowić podstawę do poczynienia przez Sąd orzekający ustaleń faktycznych.

Powód wskazał w apelacji, że materiał dowodowy nie został przez Sąd pierwszej instancji zebrany w całości, co skutkowało niemożnością dokonania przez tenże Sąd potrzebnych ustaleń do tego by sprawa była rozpoznana zgodnie z jej rzeczywistym stanem. Sąd nie wziął pod uwagę dowodów przedstawionych i wnioskowanych przez powoda (k. 271 akt). Rodzi się pytanie jakie dowody powód miał na uwadze i na jakie okoliczności. Nieprzeprowadzenie konkretnych dowodów winno być przedmiotem zarzutu apelacyjnego. Nie można pominąć, że zasadniczym dowodem, na którym oparł się Sąd a quo była opinia biegłego, zarówno pisemna jak i ustna. Dodać trzeba, że po sporządzeniu pisemnej opinii powód domagał się przesłuchania biegłego na rozprawie (k. 237 akt). Dowód taki został przeprowadzony (k. 256 akt). Po przesłuchaniu biegłego, pełnomocnik powoda jednoznacznie oświadczył, że nie zgłasza dalszych wniosków dowodowych (k. 256v akt). W konsekwencji uznać należało, że zarzut, iż materiał dowodowy nie został zebrany w całości, okazał się chybiony. W takiej sytuacji, Sąd Apelacyjny przyjął, że brak było błędów Sądu meriti w zakresie gromadzenia materiału dowodowego. Zatem należało dokonać analizy, czy ten materiał został właściwie oceniony. Zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. został bowiem sformułowany w apelacji, choć bez bliższego uzasadnienia. Tymczasem nie można pominąć, że zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. nie może być oparty tylko i wyłącznie na zaprezentowaniu innego stanowiska, zgodnego z przekonaniem wnoszącego apelację. Skuteczna konstrukcja takiego zarzutu musi być oparta na konkretnej argumentacji świadczącej o tym, że Sąd uchybił zasadzie swobodnej oceny dowodów. Należy przypomnieć, że gdy chodzi o zarzut naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c., a więc normy zakreślającej Sądowi granice oceny zebranego materiału dowodowego, to do jego obrazy mogłoby dojść tylko wówczas, gdyby skarżący wykazał uchybienie podstawowym regułom służącym ocenie wiarygodności i mocy poszczególnych dowodów, tj. regułom logicznego myślenia, zasadzie doświadczenia życiowego i właściwego kojarzenia faktów (tak m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16.12.2005 r., III CK 314/05, niepublikowany). Powyższą regułą należy rozwinąć i rozumieć w ten sposób, że nawet jeżeli na podstawie zebranego materiału dowodowego, można wywnioskować inną wersję wydarzeń, zbliżoną do twierdzeń skarżącego, ale jednocześnie wersji przyjętej przez Sąd pierwszej instancji nie można zarzucić rażącego naruszenia szeroko pojętych reguł inferencyjnych, to stanowisko skarżącego stanowić będzie tylko i wyłącznie polemikę ze słusznymi i prawidłowymi ustaleniami Sądu.

Skarżący nie przedstawił żadnej argumentacji, która dawałaby podstawę postawienia skutecznego zarzutu naruszenia przez Sąd a quo zasady swobodnej oceny dowodów. W konsekwencji należało rozważyć zasadność zarzutu apelacyjnego sprzeczności poczynionych przez Sąd meriti ustaleń faktycznych z treścią zebranego materiału dowodowego. Otóż i w tym zakresie skarżący nie wskazał, które ustalenia Sądu są sprzeczne z konkretnym materiałem dowodowym. Z problemem tym łączy się kolejny zarzut, a mianowicie naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. Już a priori był on nieuzasadniony, ponieważ po pierwsze, aktualnie brak jest podstaw do formułowania zarzutu niewyjaśnienia wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy. To niegdyś m.in. art. 224 § 1 k.p.c. stanowił, że przewodniczący zamyka rozprawę, gdy sąd uzna sprawę za dostatecznie wyjaśnioną. Aktualnie – w myśl tego przepisu - przewodniczący zamyka rozprawę po przeprowadzeniu dowodów i udzieleniu głosu stronom. Zatem obecnie Sąd powinien umożliwić stronom przeprowadzenie dowodów, ale wyjaśnienie sprawy spoczywa w rękach szerokokorozumianych uczestników postępowania. Brak inicjatywy dowodowej stron powoduje, że sprawa może nie być dostatecznie wyjaśniona. To strony aktualnie ponoszą odpowiedzialność procesową za taki stan rzeczy. Po drugie, gdy chodzi o zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c., to przypomnieć należy, że może on być skuteczny w tych wyjątkowych sytuacjach, w których treść uzasadnienia orzeczenia sądu uniemożliwia całkowicie dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia (tak m.in. Sąd Najwyższy w wyrokach: z dnia 24.02.2006 r., II CSK 136/05, niepublikowanym oraz z dnia 27.03.2008 r., III CSK 315/07, niepublikowanym).

W przedmiotowej sprawie nie zachodziła taka sytuacja, aby treść uzasadnienia orzeczenia Sądu pierwszej instancji uniemożliwiała Sądowi Apelacyjnemu dokonanie oceny i kontroli zapadłego wyroku. Wręcz przeciwnie, sporządzone uzasadnienie dało Sądowi odwoławczemu nie tylko możliwość utwierdzenia się w słusznosci orzeczenia wydanego przez Sąd a quo, ale także pozwoliło na uznanie zarzutów powoda, zawartych w treści jego apelacji, jako polemicznych i nieprzekonywujących.

Ostatni z zarzutów apelacyjnych – ponownie bez bliższego uzasadnienia – skarżący oparł na stwierdzeniu, że Sąd meriti oddalił powództwo w sytuacji, gdy pozwany nie wykazał, iż istniało wysokie prawdopodobieństwo innego powstania szkody, (...)

Otóż, przypomnieć trzeba, że co do zasady na gruncie czynów niedozwolonych – bez względu na podstawę prawną dochodzonych roszczeń (w niniejszej sprawie winien to być art. 430 k.c.) - funkcjonują trzy przesłanki statuujące odpowiedzialność danego podmiotu. Są to:

- 1) zdarzenie wyrządzające szkodę,
- 2) szkoda,
- 3) związek przyczynowy pomiędzy powyższym zdarzeniem a szkodą.

Wszystkie wskazane przesłanki winna wykazać i udowodnić strona występująca z roszczeniem odszkodowawczym.

Należy podkreślić, że w zakresie przesłanki związku przyczynowego, można korzystać z pewnych ułatwień dowodowych w postaci np. domniemań faktycznych czy dowodu prima facie. Ta ostatnia instytucja wyraża się tezą, że w sytuacji gdy powód z wysokim stopniem prawdopodobieństwa wykaże związek przyczynowy pomiędzy danym zdarzeniem a szkodą, to wówczas następuje zmiana rozkładu ciężaru dowodu i pozwany zobowiązany jest wykazać inne hipotezy konkurencyjne.

Jednakże, niewątpliwie punktem wyjścia do przeprowadzenia odpowiedniej analizy, jest wykazanie przez powoda określonego związku przyczynowego z wysokim stopniem prawdopodobieństwa. Zdaniem powoda (...) B. (...)Zatem powód opisał konkretne zdarzenie, z którym wiązał wystąpienie u niego szkody (...) Tymczasem biegły sądowy jednoznacznie wskazał, że (...)nie doszło podczas pobytu powoda w (...) areszcie (k. 227-228 oraz k. 255-256 akt). W rezultacie powód nie tylko, że nie wykazał związku przyczynowego z wysokim stopniem prawdopodobieństwa, ale wręcz nie wykazał tego związku nawet w minimalnym zakresie. W takiej sytuacji, brak było podstaw do obciążania pozwanego obowiązkiem wykazania innych hipotez konkurencyjnych.

Oczywiście w okolicznościach rozpoznawanej sprawy można rozważać odpowiedzialność pozwanego (...)powoda w jakiegokolwiek innej jednostce organizacyjnej. Wszak pozwanym jest Skarb Państwa, a (...)stanowią tylko jego stationes fisci. Tym niemniej w dalszym ciągu obciąża powoda dowód wykazania przynajmniej z wysokim stopniem prawdopodobieństwa związku przyczynowego pomiędzy doznaną przez niego szkodą a konkretnym zdarzeniem. Powód nie wskazał odpowiedniego materiału dowodowego, który uzasadniałby przyjęcie innego zdarzenia wywołującego szkodę. Co więcej nawet w apelacji w dalszym ciągu wiąże (...)z pobytem w (...)(...)e. Poza tym należy dodać, że z treści niezakwestionowanej opinii biegłego wynika, że najbardziej prawdopodobną drogą(...)

Mając powyższe na względzie Sąd drugiej instancji uznał zarzuty apelacyjne za nieuzasadnione i w konsekwencji orzekł jak w punkcie I sentencji na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego rozstrzygnięto na podstawie art. 108 § 1, 98 i 99 k.p.c. w zw. z § 2 ust. 1 i 2 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 25 w zw. z § 12 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 490). Składało się na nie wynagrodzenie radcy Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa w kwocie 120 zł.

Z kolei o kosztach pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym, rozstrzygnięto na podstawie § 2 ust. 1, 2 i 3 w zw. z § 11 ust. 1 pkt 25 w zw. z § 13 ust. 1 pkt. 2 w zw. z § 19 i 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 461). Składało

się na nie wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 120 zł i koszty dojazdu pełnomocnika na rozprawę w kwocie 316,02 zł.